

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VIŠJE
SODIŠČE
CELJE

VSC Sklep Cpg 18/2019

Sodišče: Višje sodišče v Celju
Oddelek: Gospodarski oddelek
ECLI: ECLI:SI:VSCE:2019:CPG.18.2019
Evidenčna številka: VSC00022576
Datum odločbe: 17.04.2019
Senat, sodnik posameznik: mag. Aleksander Urankar (preds.), Zdenka Pešec (poroč.), Nataša Gregorič
Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - MEDNARODNO ZASEBNO PRAVO - POGODBENO PRAVO
Institut: materialno procesno vodstvo - uporaba materialnega prava - uporaba mednarodne konvencije - ugovor zastaranja

Jedro

Sodišče prve stopnje pravdni stranki v okviru materialnega procesnega vodstva ni seznanilo o svoji odločitvi, da bo sporno razmerje presojalo po Dunajski konvenciji oziroma po Konvenciji o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga. To bi tudi po mnenju pritožbenega sodišča moralo narediti, ker je tožeča stranka vztrajala, da je sporno razmerje potrebno presojati po madžarskem pravu, tožena stranka pa po slovenskem pravu. Pravdnima strankama tako ni omogočilo, da se izjasnita v zvezi s stališčem sodišča glede uporabe materialnega prava, hkrati pa v izpodbijani sodbi ni obrazložilo, zakaj šteje kot nepomembne navedbe tožene stranke v zvezi s svojim stališčem, da se mora sporno razmerje presojati po slovenskem pravu.

Pritožbeno sodišče ugotavlja, da imata pravdni stranki sedež v državah članicah Evropske Unije in v tem primeru se sporno razmerje presoja pa določbah Uredbe (ES) št. 593/2008 z dne 17. 6. 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I). Po določbi 1.člena Uredbe Rim I se ta uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja v civilnih in gospodarskih zadevah v primerih, ko pride do kolizije med zakoni več držav.

Sodišče prve stopnje bo moralo glede na zatrjevanje strank šele ugotoviti, katero materialno pravo je glede na Uredbo Rim I uporabiti za presojo spornega razmerja in pri tem ne prezreti, da stranki lahko uporabo Konvencij izključita tudi s konkludentnimi ravnanji, če bo ugotovilo, da bi za presojo spornega razmerja sicer moralo uporabiti Konvenciji. Tako bo moralo ugotavljati voljo pogodbenih strank tudi glede uporabe obeh Konvencij

Izrek

I. Pritožbi tožene stranke glede izpodbijanega prvega odstavka I. točke izreka in glede izpodbijane II. in III. točke izreka sodbe se ugodi in se v tem obsegu izpodbijana sodba razveljavi ter zadeva vrne v novo odločanje sodišču prve stopnje.

II. Odločitev o pritožbenih stroških se pridrži za končno odločitev.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo I Pg 93/2017 z dne 17. 9. 2018 izreklo: "I. Tožena stranka M. d.o.o. je dolžna plačati tožeči stranki družbi G. znesek 21.063,14 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dne 6. 3. 2014 dalje do plačila v roku 15 dni na račun G., št. računa ..., swift: ..., pod izvršbo; v presežku za še zahtevanih 1.206,14 EUR s pp pa se zahtevek zavrne kot neutemeljen. II. Ugotovi se, da nasprotna terjatev v višini 53.050,25 EUR ne obstoji. III. Tožena stranka

je dolžna tožeči stranki plačati tudi njene pravdne stroške v skupnem znesku 4.503,08 EUR, v roku 15 dni od prejema te sodbe, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od izteka roka za njegovo izpolnitev dalje do plačila, pod izvršbo."

2. Iz obrazložitve izpodbijane sodbe izhaja: (-) da je tožeča stranka 6. 2. 2017 vložila zoper toženo stranko tožbo zaradi plačila 22.269,28 EUR s pripadki in v njej navajala, da je tožena stranka poslovno sodelovala s tožečo stranko in njenimi povezanimi družbami, najprej brez pogodbe, nato pa na podlagi Pogodbe o poslovnem sodelovanju št. D_03_11 z dne 21. 6. 2013 (v nadaljevanju: Pogodba), na podlagi katere so se tožeča stranka, družba G., družba G1, družba G2., G3 in družba G4 zavezale poslovno sodelovati na področju dobave steklenih polizdelkov toženi stranki; (-) da je tožeča stranka navajala, da je zaradi neplačanih dolgov tožene stranke do družb dobaviteljic dne 12. 12. 2013 prišlo do sestanka predstavnikov navedenih družb s toženo stranko v Celju in iz zapisnika o opravljenem skupnem sestanku izhaja, da skupni znesek neplačanih računov, ki so jih družbe dobaviteljice izdale toženi stranki, znaša 116.475,00 EUR, obstoj terjatev družb dobaviteljic do tožene v tem znesku ni bil prerekan, svoje dolgove pa je tožena stranka želela zmanjšati z domnevnimi nasprotnimi terjatvami (iz naslova pogodbeno dogovorjenih popustov, nepravilno izstavljenih računov in domnevno nastale škode) in po sestanku je tožena stranka dejansko plačala znesek 70.204,30 EUR, razlike do zneska 116.475,00 EUR (46.270,07 EUR) pa ni nikoli plačala, neplačilo pa je opravičevala s svojimi nasprotnimi terjatvami, ki so jih družbe dobaviteljice delno priznale (super rabat ter znesek nepravilno izstavljenih računov), v presežku (zatrjevana škoda iz naslova reklamacij) pa jih tožena stranka ni izkazala in jih zato družbe dobaviteljice tudi niso priznale; (-) da je tožeča stranka navajala, da so za del neplačane razlike terjatev družb dobaviteljic (46.270,07 EUR; 116.475,00 EUR - 70.204,30 EUR) slednje unovčile menice (za znesek 32.046,57 EUR), tožena stranka pa je po unovčitvi menic zatrjevala, da je menice izdala zgolj za zavarovanje dolga v višini 72.300,00 EUR, ne pa tudi za presežek (do zneska 116.475 EUR), ki ga je želela pobotati s svojimi terjatvami, ter da so tožeče stranke to vedele, zato je zahtevala vračilo zneska prejetega na podlagi unovčitve menic in je tožena stranka zoper vse družbe dobaviteljice po Pogodbi vložila tudi tožbo, ki jo je obravnavalo naslovno sodišče pod opravilno številko I Pg 523/2014, o tožbenem zahtevu je že bilo pravnomočno odločeno, in sicer tako, da je bil zahtevek iz naslova pogodbene kazni v višini 121.380,00 EUR v celoti zavrnjen, posameznim družbam iz skupine G. pa je bila naložena vrnitev zneska 29.951,14 EUR iz naslova neupravičeno unovčenih menic, ker je sodišče presodilo, da je družba M. d.o.o. iz skupine G. pooblastila za unovčitev menic zgolj za primer, če ne bo plačala dne 12. 12. 2013 nesporno ugotovljene obveznosti v višini 73.000,00 EUR oziroma 72.300,00 EUR, ker pa je tožena stranka družbam dobaviteljicam plačala znesek 70.204,30 EUR, je njen zahtevek (glede neutemeljeno unovčenih menic) zavrnilo le v delu, ki se nanaša na manjko plačila do zneska 72.300,00 EUR, torej za znesek 2.095,43 EUR, dobaviteljice so dolg po sodbi toženi stranki plačale; (-) da je tožeča stranka navajala, da so vse terjatve, ki so predmet tega pravnega postopka, družbe dobaviteljice zaradi poenostavitve postopka cedirale na tožečo stranko; (-) da je tožeča stranka navajala, da je tožena stranka iz naslova svojih nespornih dolgov (116.475,00 EUR) plačala le znesek 70.204,30 EUR, družbe dobaviteljice pa so z unovčitvijo menic terjale le del preostanka (32.046,57 EUR od sicer zavedenih 46.270,07 EUR), poplačane pa so bile le za znesek 2.095,43 EUR (32.046,57 EUR zmanjšano za 29.951,14 EUR) in sedaj tožeča stranka od skupnega zneska uveljavljenih terjatev (32.046,57 EUR) ob unovčitvi menic v mesecu marcu 2014 ne uveljavljala več zneska 9.301,00 EUR (13.757,00 EUR - 4.456,00 EUR), gre za razliko med obračunanim rabatom po Pogodbi o poslovnem sodelovanju št. D_03_11 z dne 21. 6. 2013, kjer je tožeča stranka toženi stranki že obračunala in priznala rabat v višini 4.456,00 EUR, tožena stranka pa je zatrjevala, da ji v skladu s pogodbo pripada rabat v višini 13.757,00 EUR, poleg z menico uveljavljenih terjatev pa terja še plačilo zneska 1.616,14 EUR, ki predstavlja razliko med računi izstavljenim v Tabeli št. 2 (13.608,00 EUR), zmanjšanimi za znesek super rabata v višini 4.456,00 EUR in za znesek 7.536,00 EUR iz naslova nepravilno izstavljenih faktur; (-) da tožeča stranka vtožuje plačilo zneska 22.269,28 EUR (32.046,57 EUR - 2.095,43 EUR - 9.301,00 EUR + 1.616,14 EUR) z zamudnimi obrestmi od dne 6. 3. 2014.

3. Nadalje iz obrazložitve izpodbijane sodbe izhaja: (-) da je tožena stranka navajala, da je tožbeni zahtevek v celoti neutemeljen, ker je v zadevi I Pg 523/2014 rešeno predhodno vprašanje, kolikšna je bila dejanska obveznost tožene stranke do tožeče in z njo povezanih družb in v smislu vmesnega ugotovitvenega zahtevka je sodišče ugotovilo, da je znašala obveznost tožene stranke po medsebojnem pobotu terjatev in po doseženem dogovoru med strankami še 72.300,00 EUR in da je terjatev nad tem zneskom do višine 116.475,00 EUR ugasnila, tako sedaj tožeča stranka zahteva odločanje o istem zahtevku oziroma istih terjatvah, o katerih je odločilo že sodišče v pravdi I Pg 523/2014, kar pa glede na pravila o prepovedi ponovnega odločanja o isti zadevi (ne bis in idem) pomeni, da tožba v obravnavanem primeru ni dopustna in jo je potrebno zavreči; (-) da je tožena stranka ugovarjala tudi zastaranje morebitnih terjatev tožeče stranke, saj so od dneva zapadlosti posamezne obveznosti po posameznem računu, pa do dneva vložitve tožbe v tej zadevi, že pretekla 3 leta, kolikor jih Obligacijski zakonik v 349. členu predpisuje za zastaranje terjatve iz gospodarskih pogodb, katere tožeča stranka v tej pravdi tudi skuša uveljavljati, vendar če ne drugega, prepozno.

4. Iz obrazložitve izpodbijane sodbe še izhaja: (-) da je tožeča stranka ugovarjala, da ne drži, da bi glede zatrjevane nasprotne terjatve tožene stranke že bilo pravnomočno odločeno; (-) da je tožeča stranka nasprotovala ugovoru zastaranja in zatrjevala, da je najtesnejša vez obravnavanega pravnega razmerja podana z madžarskim pravom, saj imajo vse družbe dobaviteljice, ki so izdelale in dobavile steklene polizdelke toženi stranki sedež na Madžarskem, tipična izpolnitev pa je

izdelava in dobava teh polizdelkov in je tako po 20. členu ZMZPP najtesnejša vez podana s pravom države, v kateri ima stranka, ki je zavezana opraviti za posamezno pogodbo tipično izpolnitev; (-) da je tožeča stranka zatrjevala, da je potrebno za presojo spornega razmerja uporabiti madžarsko pravo, po madžarskem pravu pa velja za vtoževane terjatve pet letni zastaralni rok, na uporabo madžarskega prava napotuje tudi uredba Rim I; (-) da je tožena stranka vztrajala, da je v konkretni zadevi pristojno naslovno sodišče, uporablja pa se slovensko pravo, torej glede vprašanja zastaranja pravila Obligacijskega zakonika; (-) da je tožena stranka poudarila, da je slovensko pravo sodišče uporabilo tudi v pravdni zadevi pod I Pg 523/2014, kjer tožeča stranka ni uveljavljala uporabe drugega prava in sicer iz razloga, ker je bila uporaba slovenskega prava med strankama dogovorjena, v 13. členu Pogodbe o poslovnem sodelovanju z dne 21. 6. 2013 pa so se stranke dogovorile, da bo morebitne spore, izhajajoče iz predmetnega pogodbenega razmerja, reševalo pristojno sodišče v Celju, pri čemer pa je bila volja strank tudi, da sodišče pri odločanju uporablja slovensko pravo in tudi v obravnavani pravdi je tožeča stranka svoj zahtevek postavila v skladu s slovenskim materialnim pravom in ne madžarskim; (-) da je tožena stranka uveljavljal eventualni pobotni ugovor za znesek 54.039,25 EUR, vendar do višine vtoževane terjatve;

5. Sodišče prve stopnje je presodilo; (-) da je ugovor zastaranja in ugovor uporabe materialnega prava v skladu z določbo 8. člena Zakona o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (v nadaljevanju ZMZPP) potrebno presojati po pravu, ki velja za vsebino pravnega posla, v konkretnem primeru po Konvenciji Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga (Ur. list SFRJ, MP št. 10/1984; Ur. list RS, MP št. 19/1993; Ur. list RS št. 65/1993; Dunajska konvencija), ki velja za primer mednarodne prodajne pogodbe, saj je kljub temu, da je naziv pogodbe Pogodba o poslovnem sodelovanju, nesporno, da je prodajalec bilo madžarsko podjetje oziroma več le-teh in da je kupec bilo slovensko podjetje in ker Dunajska konvencija vprašanje zastaranja ne ureja, je za presojo utemeljenosti ugovora zastaranja uporabiti Konvencijo o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga in 8. člen te konvencije določa 4-letni zastaralni rok, pri čemer sta obe pravdni stranki iz držav članic; (-) da ob upoštevanju določbe 8. člena Konvencije o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga, ki določa 4-letni zastaralni rok in glede na to, da se zahtevek tožeče stranke nanaša na obdobje od 27. 9. 2013 do 12. 12. 2013, tožba pa je bila vložena 7. 2. 2017, še ni potekel 4-letni zastaralni rok, zato ugovor zastaranja tožene stranke ni utemeljen; (-) da so glede na to, da se za presojo spornega razmerja uporabi Dunajska konvencija in Konvencija o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga neupoštevne navedbe strank, da je potrebno upoštevati slovensko oziroma madžarsko pravo; (-) da je utemeljen tožbeni zahtevek tožeče stranke v višini 21.063,14 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi, v presežku pa ga je zavrnilo; (-) da je neutemeljen ugovor litispence oziroma res iudicata v zvezi s pobotnim ugovorom; (-) da tožena stranka višino stroškov iz pobotnega ugovora ni uspela izkazati, po prosti presoji sodišče tega ni moglo oceniti, tožena stranka ni predlagala postavitev izvedenca v tej smeri, zato v pobot uveljavljena terjatev tožene stranke ne obstoji.

6. Zoper to sodbo glede prvega odstavka I. točke izreka in glede II. in III. točke izreka izpodbijane sodbe je po svojem pooblaščenču pravočasno pritožbo vložila tožena stranka iz pritožbenih razlogov zmotne ugotovitve dejanskega stanja, napačne uporabe materialnega prava in bistvene kršitve določil postopka po 338. členu Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP) in predlaga, da pritožbeno sodišče pritožbi ugodi in izpodbijano sodbo spremeni tako, da tožbeni zahtevek tožeče stranke tudi v izpodbijanem delu zavrne in tožeči stranki naloži povrnitev pravnih stroškov tožene stranke, podrejeno pa predlaga, da izpodbijano sodbo razveljavi ter zadevo vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje.

7. Tožena stranka priglaša stroške pritožbe.

8. Tožeča stranka je na pritožbo odgovorila.

9. Tožeča stranka meni, da je izpodbijana sodba v celoti pravilna in zakonita in predlaga, da pritožbeno sodišče pritožbo kot neutemeljeno zavrne.

10. Tožeča stranka priglaša stroške odgovora na pritožbo.

11. Pritožba je utemeljena.

12. Pritožba v zvezi z zastaranjem vtoževane terjatve trdi, da je sodišče prve stopnje zmotno uporabilo materialno pravo in sicer že glede vprašanja uporabe prava. Sodišče prve stopnje je pri presoji ugovora zastaranja presenetljivo uporabilo »8. člen Konvencije o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga«, na kar sodišče pred zaključkom obravnave ni opozorilo. Sodišče je očitno izhajalo iz domneve iz 20. člena ZMZPP, ki obravnava situacijo, ko pravdni stranki ne zatrjujeta, da bi izbrali pravo, po katerem naj se spor presoja in da je zato potrebno uporabiti Dunajsko konvencijo oziroma Konvencijo o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga. Sodišče prve stopnje je pri tem povsem prezrlo, da je tožena stranka poleg sicer uveljavljenih posebnih okoliščin, ki določajo najtesnejšo povezanost, trdila, da je bila med strankama uporaba slovenskega materialnega prava dogovorjena, na kar kaže sama Pogodba o poslovnem sodelovanju (13. člen, volja strank), sklenitev pogodbe v Sloveniji, postavljen tožbeni zahtevek in navedbe tožeče v skladu s slovenskim materialnim in procesnim pravom (valuta eur, zakonske zamudne obresti in ne obresti, kot jih predpisuje madžarsko pravo), uporaba slovenskega prava v povezanem postopku pod I Pg 523/2014, volja pogodbenih strank ob sklenitvi pogodbe in njenem izvrševanju, nadalje dejstvo, da je pogodbo v slovenskem jeziku sestavila tožena

stranka, itd.. V takšnem primeru, ko sta stranki dogovorili, katero materialno pravo se za rešitev spora uporablja, je uporaba drugega prava (pogodbenice, tretje nacionalno pravo ali mednarodno (konvencijsko) pravo) načeloma izključeno. Sodišče se glede tega sploh ni opredelilo in je neobrazloženo prešlo na sklicevanje na Konvencije o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga. S tem je sodba obremenjena z bistveno kršitvijo določb ZPP, hkrati pa je zmotno uporabljeno materialno pravo, ki je relevantno za presojo zastaranja tožbenega zahtevka.

13. Pritožba meni, da četudi med pravnima (pogodbenima) strankama dogovora o uporabi materialnega prava ne bi bilo, sodišče prve stopnje ni imelo podlage za neposredno uporabo Konvencije o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga, preden je preizkusilo ali obstoje druge posebne okoliščine, ki nakazujejo na določitev prava po sedežu tožeče ali tožene stranke. Tožeča stranka se je sicer sklicevala, da bi sodišče moralo pogodbo presojati kot prodajno in da je treba uporabiti madžarsko materialno pravo, vendar je tožena stranka prepričljivo izkazala druge posebne okoliščine, ki narekujejo uporabo slovenskega materialnega prava in ki jih je tožena stranka že poudarila v prejšnjem odstavku. Upošteva te posebne okoliščine, izhajajoče iz same pogodbe in vzpostavljene poslovne prakse ter drugih relevantnih dejstev, bi moralo sodišče prve stopnje v skladu z določili ZMZPP uporabiti slovensko materialno pravo, konkretno določila Obligacijskega zakonika (v nadaljevanju OZ). Vendar izpodbijana sodba o tem nima razlogov in je ni mogoče preizkusiti, zato je sodba obremenjena z bistvenimi kršitvami določb ZPP in jo je že zato potrebno spremeniti oziroma razveljaviti. Če bi torej sodišče prve stopnje uporabilo slovensko materialno pravo in pravila o zastaranju terjatev iz gospodarske pogodbe (349. člen OZ), bi moralo ugotoviti, da so vtoževane terjatve zastarale, saj je potekel 3 letni rok od dneva njihove zapadlosti dalje do vložitve tožbe.

14. Pritožba nadalje meni, da je sodišče prve stopnje je zmotno ugotovilo dejansko stanje v zvezi z vprašanjem, ali sta pravdni stranki dosegli zavezujoč dogovor o stanju preostale obveznosti tožene stranke (73.200,00 EUR), kot je to zatrjevala tožena stranka. Po mnenju slednje sodišče prve stopnje ni upoštevalo vseh dokazov in konkludentnih dejanj, ki vsak zase in vsi skupaj kažejo na to, da je zaključiti, da sta se stranki dokončno dogovorili o stanju preostale obveznosti in da tožeča stranka posledično neutemeljeno terja plačilo nad zneskom 72.300,00 EUR. To pomeni, da je zahtevke tožeče stranke, ki presega znesek 72.300,00 EUR neutemeljen in in bi ga sodišče moralo zavrniti. Posledično je materialno pravo zmotno uporabljeno.

15. Pritožba še navaja, da je sodišče prve stopnje povsem zmotno zaključilo, da tožena stranka ni specificirala obsega in podlag konkretnih stroškov. Glede na v spis predloženo listino (z vlogo 10.10.2017): Seznam reklamacij, s specifikacijo datumov, številke naročil, številke reklamacij, konkretnih zneskov stroškov posamezne reklamacije, opisa napak, datumov pregledov s strani C. G. in njegovim lastnoročnim podpisom (poleg podpisa C. in V. na strani tožene stranke), ki izkazuje vse to, kar sodišče neutemeljeno in protispisno šteje za izostalo, sodišče prve stopnje ni imeli tehtnega razloga, da je štel, da stroški reklamacij niso bili konkretno izkazani in dokazani in da zato do sklenitve zavezujočega dogovora med pravnima strankama, kot ga zatrjuje tožena stranka, ni moglo priti. Seveda je tudi od prič nemogoče ali zelo težko pričakovati, da bodo izpovedovale o konkretnih podlagah in zneskih posameznih reklamacij pri tako velikem številu različnih reklamacij.

16. Pritožba opozarja, da bi sodišče prve stopnje moralo slediti odločitvi sodišča v zadevi pod I Pg 523/2014 in bi potem moralo pobotnemu ugovoru slediti Neutemeljen in v nasprotju z listinami v spisu je zato razlog sodišča prve stopnje da "ni jasno in specificirano kje so bili stroški reklamacij zavedeni oziroma kako jasno in točno so bili stroški razvidni, saj da iz listin, ki jih je tožena stranka predložila, to ni bilo jasno, zato sodišče tudi ni moglo oceniti ali so dejansko nastali". Stroški so povsem jasno in določno ter pregledno specificirani in zavedeni po konkretnih zneskih v zgoraj citirani listini, zato je takšna utemeljitev zmotna. Sodišče prve stopnje bi listine v spisu moralo dokazno oceniti in dokaz upoštevati v korist tožene stranke, ki je dokazala, da ima iz naslova stroškov reklamacij vsaj za 21.063,14 EUR, kolikor je sodišče prisodilo terjatev tožeči stranki, nasprotne pobotne terjatve iz naslova ugotovljenih in priznanih stroškov reklamacij. Ob dejstvu, da so bili stroški reklamacij zneskovno že ugotovljeni in potrjeni z listino, ta pa je po celotni vsebini (specifikaciji) štela za sestavni del navedb tožene stranke, sodišče prve stopnje ni imelo razloga, da bi terjalo še dodatno utemeljevanje in specificiranje ter ugotavljanje po izvedencu, kar sedaj očita toženi stranki. Sodišče prve stopnje v okviru materialno procesnega vodstva tožene stranke niti ni pozvalo, čeprav bi moralo, če je že menilo, da je potrebno dokaze ali navedbe o odločilnih dejstvih dopolniti. Res je, da sodišče sodi le v okviru trditvenega in dokaznega bremena, vendar pa materialno vodstvo procesa terja angažiranost sodišča, da se med obravnavo navedejo vsa odločilna dejstva, da se dopolnijo nepopolne navedbe strank o pomembnih dejstvih, da se ponudijo ali dopolnijo dokazila, ki se nanašajo na navedb strank, in sploh da se dajo vsa potrebna pojasnila, da se ugotovita sporno dejansko stanje in sporno pravno razmerje, ki sta pomembna za odločbo. To pa predpostavlja pomembnejšo vlogo sodišča tudi glede ugotavljanja dejstev, ki iz tožbene trditvene podlage neposredno ne izhajajo. S tem je sodišče zagrešilo bistveno kršitev določba ZPP. Je pa sodišče imelo vso podlago in dokaze, da bi ugotovilo, da nasprotna v pobot uveljavljena terjatev iz naslova stroškov reklamacij obstoji do višine 21.063,14 EUR, že v spisu, če bi le dokazno pravilno ovrednotilo vsak dokaz posebej in nato vse dokaze skupaj. Dejansko stanje v zvezi z zgoraj zatrjevanim je zato ugotovljeno zmotno in nepopolno, posledično pa je zmotno uporabljeno tudi materialno pravo.

17. Pritožbeno sodišče pritrjuje pritožbi, da je sodišče prve stopnje (zaenkrat) preuranjeno razsodilo, da bo sporno razmerje

presoja na podlagi Konvencije Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga – Dunajska konvencija in na podlagi njej koneksne Konvencije o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga.

18. Prav ima pritožba, da sodišče prve stopnje pravdni stranki v okviru materialnega procesnega vodstva ni seznanilo o svoji odločitvi, da bo sporno razmerje presojalo po Dunajski konvenciji oziroma po Konvenciji o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga. To bi tudi po mnenju pritožbenega sodišča moralo narediti, ker je tožeča stranka vztrajala, da je sporno razmerje potrebno presojati po madžarskem pravu, tožena stranka pa po slovenskem pravu. Pravdnima strankama tako ni omogočilo, da se izjasnita v zvezi s stališčem sodišča glede uporabe materialnega prava, hkrati pa v izpodbijani sodbi ni obrazložilo, zakaj šteje kot nepomembne navedbe tožene stranke v zvezi s svojim stališčem, da se mora sporno razmerje presojati po slovenskem pravu.

19. Sodišče prve stopnje je z opustitvijo materialnega procesnega vodstva storilo bistveno kršitev določb pravnega postopka po prvem odstavku 339.člena ZPP. Sodišče prve stopnje je sicer obrazložilo, da zaradi uporabe obeh zgoraj navedenih konvencij, katere podpisnice sta državi, v katerih sta imeli sedež pravdni stranki ob podpisu pogodbe, ne bo uporabilo niti madžarsko pravo niti slovensko pravo, vendar pa so izostali razlogi, zakaj šteje kot nepomembne navedbe tožene stranke, s katerimi je utemeljevala uporabo slovenskega prava, zato se mu je pripetila še bistvena kršitev določb pravnega postopka po 14. točki drugega odstavka 339. člena ZPP.

20. Pritožba utemeljeno meni, da je sodišče prve stopnje povsem prezrlo, da je tožena stranka poleg sicer uveljavljenih posebnih okoliščin, ki določajo najtesnejšo povezanost, trdila, da je bila med strankama uporaba slovenskega materialnega prava dogovorjena, na kar kaže sama Pogodba o poslovnem sodelovanju (13. člen, volja strank), sklenitev pogodbe v Sloveniji, postavljen tožbeni zahtevek in navedbe tožeče v skladu s slovenskim materialnim in procesnim pravom (valuta eur, zakonske zamudne obresti in ne obresti, kot jih predpisuje madžarsko pravo), uporaba slovenskega prava v povezanem postopku pod I Pg 523/2014, volja pogodbenih strank ob sklenitvi pogodbe in njenem izvrševanju, izpolnitev na sedežu tožene stranke, nadalje dejstvo, da je pogodbo v slovenskem jeziku sestavila tožena stranka.

21. Pritožbeno sodišče ugotavlja, da imata pravdni stranki sedež v državah članicah Evropske Unije in v tem primeru se sporno razmerje presoja pa določbah Uredbe (ES) št. 593/2008 z dne 17. 6. 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I). Po določbi 1.člena Uredbe Rim I se ta uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja v civilnih in gospodarskih zadevah v primerih, ko pride do kolizije med zakoni več držav.

22. Rim I v določbi 3. člena pod naslovom Svoboda izbire v prvem odstavku določa, da pogodbo ureja pravo, ki ga izbereta pogodbeni stranki. Izbira mora biti izrecno izražena ali mora izhajati iz pogodbenih določil ali okoliščin primera. Pogodbeni stranki se lahko dogovorita, da se izbrano pravo uporablja za pogodbo v celoti ali le za njen del. Po določbi petega odstavka 3.člena se obstoj in veljavnost dogovora pogodbenih strank o izbiri prava presoja v skladu z določbami členov 10, 11 in 13 (soglasje volj in materialna veljavnost, formalna veljavnost, poslovna in pravna nesposobnost), Rim I v določbi 4. člena ureja pravo, ki se uporablja, če pogodbeni stranki ne izbereta prava. V točki a) prvega odstavka določa za primer, če pogodbeni stranki nista izbrali pravo v skladu s 3. členom, se pravo, ki se uporablja za pogodbo, določi brez poseganja v člen 5 do 8 a) za prodajno pogodbo o prodaji blaga se uporablja pravo države, v kateri ima običajno prebivališče prodajalec in b) za pogodbo o opravljanju storitev se uporablja pravo države, v kateri ima običajno prebivališče izvajalec storitev. V tretjem odstavku 4.člena je določeno, da kadar je iz vseh okoliščin primera razvidno, da je pogodba očitno v tesnejši zvezi z drugo državo kot z državo iz odstavka 1 ali 2, se uporablja pravo te druge države, po četrtem odstavku pa se za primer, če prava, ki se uporablja, ni mogoče določiti v skladu z odstavkom 1 ali 2, se za pogodbo uporablja pravo države, s katero je ta pogodba najtesneje povezana.

23. Uredba Rim I v uvodnih določbah izpostavlja, da je sprejeta med drugim ob upoštevanju, da se pri ugotavljanju, ali je izbira prava, ki naj se uporablja, nedvoumna, treba kot enega izmed elementov upoštevati: a) dogovor med pogodbenima strankama, da ima za odločanje v sporih v zvezi s pogodbo izključno pristojnost eno ali več sodišč države članice (12. točka) in b) če pogodbeni stranki nista izbrali prava, bi se v zvezi s pravom, ki se naj uporabi, koncepta "opravljanje storitev" in "prodaja blaga", morala razlagati na enak način kot pri uporabi člena 5 Uredbe (ES) št 44/2001, če prodaja blaga in opravljanje storitev sodita na področje uporabe navedene uredbe (17. točka).

24. Uredba Rim I tako v 3. členu omogoča, da se ugotovi, da sta pogodbeni stranki izbrali materialno pravo za presojo pogodbe, četudi tega nista izrecno zapisali, saj je po 3. členu Uredbe potrebno upoštevati kot izbrano pravo ne le tisto, ki je izrecno izraženo ali mora izhajati iz pogodbenih določil, ampak tudi pravo, ki izhaja iz okoliščin primera. Po tretjem odstavku določbe 4. člena Uredbe, ki ureja pravo, za primer, če pogodbeni stranki ne izbereta prava, pa je določeno, da kadar je iz vseh okoliščin primera razvidno, da je pogodba očitno v tesnejši zvezi z drugo državo kot z državo iz odstavka 1 ali 2, se uporablja pravo te druge države.

25. V obeh primerih gre za situacijo, ko je potrebno materialno pravo, po katerem se bo presojala pogodba, če stranka (stranki) zatrjujeta posebne okoliščine, ugotavljati na podlagi teh posebnih okoliščin.

26. Pritožba pravilno opozarja, da sodišče ni ugotavljalo obstoj teh posebnih okoliščin, ki jih je v zvezi z zatrjevanjem, da je potrebno sporno razmerje presojati po slovenskem pravu, zatrjevala tožena stranka.
27. Pritožbeni očitke o nepopolni ugotovitvi dejanskega stanja glede obstoja posebnih okoliščin, ki bi napotovale na uporabo slovenskega prava, je utemeljen, posledično pa je sodišče prve stopnje zaenkrat zmotno uporabilo materialno pravo, ko je sporno razmerje presojalo po Dunajski konvenciji in Konvenciji o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga.
28. Sodišče prve stopnje bo moralo glede na zatrjevanje strank šele ugotoviti, katero materialno pravo je glede na Uredbo Rim I uporabiti za presojo spornega razmerja in pri tem ne prezreti, da stranki lahko uporabo Konvencij izključita tudi s konkludentnimi ravnanji, če bo ugotovilo, da bi za presojo spornega razmerja sicer morale uporabiti Konvenciji¹. Tako bo morale ugotavljati voljo pogodbenih strank tudi glede uporabe obeh Konvencij².
29. Utemeljen pa je tudi pritožbeni očitke, da je sodišče prve stopnje zmotno zaključilo, da tožena stranka ni podala zadosti trditev glede svoje pobotne terjatve in da so umanjali dokazi glede obstoja te terjatve, saj je pritrditi pritožbi, da je tožena stranka v svoji I. pripravljalni vlogi z dne 10. 10. 2017 (listna številka 24-31 spisa) podala zares podrobne navedbe glede pobotne terjatve in predložila ter predlagala dokaze, s katerimi je svoje navedbe dokazovala.
30. Sodišče prve stopnje bi moralo dokazno oceniti dokaze, ki jih je dopustilo in izvedlo tudi v zvezi z ugotavljanjem utemeljenosti pobotne terjatve, pa tega ni storilo, posledično pa je je zaenkrat napačno presodilo, da tožena stranka obstoja pobotne terjatve ni dokazala. Sodišče pri tem zmotno meni, da bi tožena stranka morala predlagati dokaz z izvedencem, da bi se ugotovila višina pobotne terjatve, saj je tožena stranka v ta namen ponudila druge dokaze, stranka pa je tista, ki odloči, s katerimi dokazi bo dokazovala svoje navedbe.
31. Glede na navedeno je pritožbeno sodišče odločilo, da pritožbi ugodi in izpodbijano sodbo glede izpodbijanega prvega odstavka I. točke izreka in glede izpodbijane II. in III. točke izreka sodbe razveljavi ter zadevo vrne v novo odločanje sodišču prve stopnje (355.člen ZPP), saj o zadevi ne more samo odločiti, ker bi pravdni stranki prikrajšalo v pravici do pritožbe (25.člen Ustave RS). Sodišče prve stopnje še sploh ni opravilo dokazne ocene izvedenih dokazov glede zatrjevanje izbire materialnega prava in zato dejansko stanje v zvezi s tem še sploh ni ugotovljeno, kot tudi še ni opravilo dokazne ocene izvedenih dokazov glede obstoja pobotne terjatve, kar je temeljna naloga sodišča prve stopnje, poleg tega pa strankama ne bo kršena pravica do sojenja v razumnih rokih, ker je tožba vložena v letu 2017.
32. Odločitev o pritožbenih stroških se pridrži za končno odločitev (tretji odstavek 165. člena ZPP).
33. V ponovljenem postopku bo moralo sodišče prve stopnje opraviti dokazno oceno že izvedenih dokazov in po potrebi katerega od njih ponoviti, nato pa na podlagi ugotovljenega dejanskega stanja pravilno uporabiti materialno pravo. V okviru materialnega procesnega vodstva naj s strankama, če bo ocenilo za potrebno, razčisti posamezne navedbe tako glede izbire materialnega prava kot glede pobotne terjatve.
- PRAVNI POUK:**
- Zoper ta sklep je dovoljena pritožba. Vloži se pri sodišču prve stopnje v 15 dneh od prejema pisnega odpravka te odločbe, v zadostnem številu izvodov za sodišče in nasprotno stranko. Obsegati mora navedbo sklepa, zoper katero se vlaga, izjavo, da se izpodbija, pritožbene razloge in podpis pritožnika. Če pritožba ni razumljiva ali ne vsebuje vsega, kar je treba, da bi se lahko obravnavala (pritožba je nepopolna, če ne vsebuje sestavin iz 1. in 4. točke 335. člena ZPP, slednji pa se glasita: 1. navedba sodbe (sklepa), zoper katero se vlaga; 4. podpis pritožnika), jo sodišče zavrže, ne da bi pozivalo vložnika, naj jo popravi ali dopolni. Ob vložitvi pritožbe mora biti plačana sodna taksa. Če ta ni plačana niti v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za njeno plačilo in tudi niso podani pogoji za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodnih taks, se šteje, da je pritožba umaknjena. Če pritožbo vloži pooblaščenec, je ta lahko samo odvetnik ali druga oseba, ki je opravila pravniški državni izpit.
- Sklep se sme izpodbijati samo iz razloga, da je sodišče druge stopnje razveljavilo odločbo sodišča prve stopnje in zadevo vrnilo v novo sojenje, čeprav bi kršitve postopka glede na njeno naravo lahko samo odpravilo ali bi glede na naravo stvari in okoliščine primera lahko samo dopolnilo postopek oziroma odpravilo pomanjkljivosti ali če bi morale samo opraviti novo sojenje.*
- O pritožbi bo odločalo Vrhovno sodišče Republike Slovenije.
-

¹ Primerjaj sodbo VS RS III Ips 242/2008 z dne 23. 1. 2012.

² 6. člen Dunajske konvencije in 3.člen Konvencije o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga.

Zveza:**EU - Direktive, Uredbe, Sklepi / Odločbe, Sporazumi, Pravila**

Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I) - člen 3, 4, 4/3

RS - Ustava, Zakoni, Sporazumi, Pogodbe

Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (1999) - ZMZPP - člen 8, 20

Obligacijski zakonik (2001) - OZ - člen 349

Konvencije, Deklaracije Resolucije

Konvencija ZN o pogodbah o mednarodni prodaji blaga (Dunajska konvencija) - člen 8

Pridruženi dokumenti:*

*Zadeve, v katerih je sodišče sprejelo vsebinsko enako stališče o procesnih oz. materialnopravnih vprašanjih.

Datum zadnje spremembe:17.05.2019